

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 15.2.2011
KOM(2011) 60 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Program EÚ v oblasti práv dieťaťa

OBSAH

Úvod	3
1. Všeobecné zásady	4
1.1. Začlenenie práv dieťaťa ako integrálnej časti politiky EÚ v oblasti základných práv	4
1.2. Vytvorenie základu pre tvorbu politík založených na faktoch.....	5
1.3. Spolupráca so zainteresovanými stranami	5
2. Konkrétne opatrenia EÚ v prospech detí	6
2.1. Súdnictvo, ktoré zohľadňuje potreby detí	6
2.2. Zameranie činnosti EÚ na ochranu detí, keď sú zraniteľné.....	9
2.3. Problematika detí vo vonkajších činnostiach EÚ.....	13
3. Účasť detí a zvyšovanie ich informovanosti	14
Záver	15

ÚVOD

Podpora a ochrana práv dieťaťa je jedným z cieľov EÚ, na ktoré Lisabonská zmluva kladie väčší dôraz. Najmä článok 3 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii dnes výslovne požaduje, aby EÚ podporovala ochranu práv dieťaťa. Práva dieťaťa sú okrem toho zakotvené v Charte základných práv Európskej únie¹. V článku 24 Charty sa uvádza, že deti sú nezávislými a samostatnými držiteľmi práv. Podľa tohto článku musia najlepšie záujmy dieťaťa byť prvoradé pre orgány verejnej moci a súkromné inštitúcie.

Podpora práv dieťaťa tiež vyplýva z medzinárodných záväzkov. Všetky členské štáty ratifikovali Dohovor OSN o právach dieťaťa (UNCRC)². Politiky a činnosti EÚ, ktoré majú vplyv na práva dieťaťa, sa musia aj naďalej riadiť štandardmi a princípmi Dohovoru OSN o právach dieťaťa. V roku 2006 Komisia vytvorila základ pre podporu a ochranu práv dieťaťa vo vnútorných a vonkajších politikách prostredníctvom oznámenia „K stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa“³. Komisia tak vytvorila rámec⁴ na posilnenie schopnosti inštitúcií EÚ riešiť problémy v oblasti práv dieťaťa, čím sa položili základy politikám založeným na faktoch a rozšírila sa interakcia so zainteresovanými stranami.

Komisia je presvedčená, že v súvislosti s pevným a posilneným záväzkom v oblasti práv dieťaťa, ktorý je obsiahnutý v Lisabonskej zmluve a Charte základných práv, nastal v súvislosti s právami dieťaťa čas konať a transformovať politické ciele na konkrétne opatrenia. V stratégii Európa 2020⁵ sa uvádza vízia Európy v 21. storočí, kde budú deti dneška lepšie vzdelané, budú mať lepší prístup k službám a zdrojom, ktoré potrebujú na to, aby dospeli a jedného dňa dovedli Európu do 22. storočia. To je dôvod prečo Komisia prostredníctvom tohto oznámenia presadzuje „Program EÚ v oblasti práv dieťaťa“. Jeho účelom je potvrdiť pevný záväzok všetkých inštitúcií a členských štátov EÚ podporovať, chrániť a uplatňovať práva dieťaťa vo všetkých relevantných politikách Únie a dosiahnuť skutočné výsledky. V budúcnosti by politiky EÚ, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú deti, mali byť navrhované, implementované a monitorované tak, aby zohľadňovali zásadu najlepších záujmov dieťaťa, zakotvenú v Charte základných práv Európskej únie a v Dohovore OSN o právach dieťaťa.

Program EÚ v oblasti práv dieťaťa je založený na príspevkoch pochádzajúcich zo širokej verejnej konzultácie⁶ a na potrebách a obavách, ktoré deti zo všetkých členských štátov EÚ

¹ Charta základných práv Európskej únie (Ú. v. EÚ C 83, 30.3.2010, s. 389).

² K dispozícii na internetovej adrese: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>. Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch bol ratifikovaný všetkými členskými štátmi EÚ okrem Estónska. Opčný protokol o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii bol ratifikovaný všetkými členskými štátmi EÚ okrem Českej republiky, Fínska, Írska, Luxemburska a Malty.

³ Oznámenie Komisie: K stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa, KOM(2006) 367 v konečnom znení. Dostupné na internetovej stránke:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0367:FIN:SK:PDF>

⁴ Európske fórum o právach dieťaťa a jeho riadiaca skupina; medziútvarová skupina Komisie; koordinátor Komisie pre práva dieťaťa.

⁵ Oznámenie Komisie „EURÓPA 2020 Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“, KOM(2010) 2020 v konečnom znení, dostupné na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>.

⁶ Okrem verejnej konzultácie, ktorá je dostupná na:

http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/news_consulting_0009_en.htm je toto oznámenie založené na výsledkoch cieľených konzultácií s expertmi z jednotlivých oblastí politiky.

vyjadrili počas oddelenej a cielenej konzultácie⁷. Berie tiež do úvahy predbežné výsledky hodnotenia vplyvu nástrojov EÚ, ktoré majú účinok na práva dieťaťa. Európsky parlament⁸, Výbor regiónov⁹, Hospodársky a sociálny výbor, Rada Európy¹⁰, ako aj kľúčové zainteresované strany ako UNICEF, ombudsmani pre deti v členských štátoch a občianska spoločnosť prispeli k príprave tohto oznámenia, okrem iného prostredníctvom Európskeho fóra o právach dieťaťa¹¹.

Program EÚ v oblasti práv dieťaťa predkladá všeobecné princípy, ktoré by mali zaistiť, že činnosť EÚ bude príkladná pri zaistení dodržiavania ustanovení Charty základných práv Európskej únie a Dohovoru OSN o právach dieťaťa s ohľadom na tieto práva. Okrem toho sa zameriava na niekoľko konkrétnych činností v oblastiach, kde EÚ môže priniesť skutočnú pridanú hodnotu, ako napríklad súdnictvo, ktoré zohľadňuje potreby detí, ochrana detí v situácii, keď sú zraniteľné, a boj proti násiliu páchanému na deťoch v Európskej únii aj mimo nej.

1. VŠEOBECNÉ ZÁSADY

Závazok EÚ v oblasti práv dieťaťa si vyžaduje koherentný prístup vo všetkých príslušných činnostiach EÚ. Tento cieľ možno dosiahnuť použitím zmlúv, Charty základných práv Európskej únie a Dohovoru OSN o právach dieťaťa ako spoločného základu pre všetky činnosti EÚ, ktoré súvisia s otázkou práv detí. „Perspektíva práv dieťaťa“ musí byť zohľadnená vo všetkých opatreniach EÚ, ktoré na deti vplyvajú.

1.1. Začlenenie práv dieťaťa ako integrálnej časti politiky EÚ v oblasti základných práv

Stratégia účinného uplatňovania Charty základných práv Európskou úniou, prijatá 19. októbra 2010¹², od Komisie vyžaduje, aby od počiatku štádia prostredníctvom „**kontroly základných práv**“ zaistila, že jej legislatívne návrhy vždy zaručujú základné práva uvedené v charte. V súlade s touto stratégiou Komisia spolupracuje s Európskym parlamentom a Radou aby zaistila, že aj zmeny a doplnenia vykonané počas legislatívneho procesu budú v súlade s chartou. Komisia tiež spolupracuje s členskými štátmi na zaistení súladu

⁷ Eurobarometer Kvalitatívna štúdia o právach dieťaťa, október 2010, dostupné na: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf

⁸ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 16. januára 2008 o európskej stratégii v oblasti práv dieťaťa [2007/2093(INI)], dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P6-TA-2008-0012>.

⁹ Stanovisko Výboru regiónov – „Miestna a regionálna spolupráca pri ochrane práv dieťaťa v Európskej únii“ Ú. v. EÚ C 267, 1.10.2010, s. 46. Stanovisko Výboru regiónov K stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa, Ú. v. EÚ 146, 30.6.2007, s. 58.

¹⁰ Reakcia Rady Európy na konzultačný dokument: Konzultácia Európskej komisie o právach dieťaťa, dostupná na: http://www.coe.int/T/TransversalProjects/Children/News/EU%20Consultation%20paper%20final_en.pdf

¹¹ Európske fórum o právach dieťaťa, vytvorené Komisiou počas nemeckého predsedníctva v roku 2007, spája zástupcov členských štátov, Európskeho parlamentu, Výboru regiónov, Hospodárskeho a sociálneho výboru, Rady Európy, UNICEF, národných monitorovacích inštitúcií pre deti, ombudsmanov pre deti, zástupcov občianskej spoločnosti a ostatné zainteresované strany.

¹² Stratégia účinného uplatňovania Charty základných práv Európskou úniou, KOM(2010) v konečnom znení, 19.10.2010, dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0573:FIN:SK:PDF>

implementácie legislatívy EÚ do vnútroštátneho práva s chartou, ako sa vyžaduje v článku 51 ods. 1 Charty.

Práva dieťaťa zaručené v článku 24 charty patria medzi základné práva výslovne uvedené v stratégii Komisie. Sú preto zahrnuté do pravidelnej „kontroly základných práv“, ktorú Komisia uplatňuje na relevantné návrhy právnych noriem EÚ.

Ako sa uvádza v oznámení o stratégii účinného uplatňovania charty, Komisia vytvorila mechanizmy **na monitorovanie návrhov legislatívnych opatrení s Chartou**. S cieľom rozšíriť hodnotenie dopadu návrhov na základné práva, a to vrátane práv dieťaťa, pripravila Komisia operatívne usmernenia, ktoré jej útvárom umožnia preskúmať dopad iniciatívy na základné práva vrátane práv dieťaťa a vybrať možnosť, ktorá najviac zohľadňuje najlepšie záujmy dieťaťa. Tieto operatívne usmernenia sa vzťahujú na otázky uvedené v „kontrolnom zozname základných práv“, uvedenom v stratégii účinného uplatňovania charty. Komisia tiež poskytne praktické interné kurzy o právach dieťaťa a ostatných základných právach s cieľom posilniť a rozšíriť kultúru dodržiavania základných práv. Komisia bude tiež naďalej podrobne sledovať činnosť Výboru OSN pre práva dieťaťa a jeho výklad ustanovení Dohovoru OSN o právach dieťaťa. V dôvodových správach príslušných legislatívnych návrhov bude uvedené, pokiaľ je to vhodné, akým spôsobom boli práva dieťaťa zohľadnené pri príprave návrhov.

1.2. Vytvorenie základu pre tvorbu politík založených na faktoch

Skúsenosti s implementáciou oznámenia z roku 2006 poukazujú na značný **nedostatok oficiálnych údajov, ktoré by boli spoľahlivé a vhodné na porovnanie**. Predstavuje to vážnu prekážku pri tvorbe a implementácii politík, ktoré skutočné sú založené na faktoch. Medzi hlavné problémy patrí zlepšenie existujúcich monitorovacích systémov, ustanovenie politických cieľov v súvislosti s právami dieťaťa a monitorovanie ich vplyvu. Medzery v poznatkoch o situácii a o potrebách najzraniteľnejších skupín detí by sa mali riešiť prioritne. V tejto súvislosti sú tiež potrebné ďalšie informácie o metódach prevencie trestných činov páchaných na deťoch.

Komisia bude spolupracovať s relevantnými organizáciami a inštitúciami pri **získavaní základných údajov** a informácií potrebných v rámci procesu tvorby politík. V rámci tohto postupu sa posúdia existujúce poznatky v tejto oblasti vrátane výsledkov štúdie o indikátoroch, ktorú uskutočnila Agentúra Európskej únie pre základné práva¹³. Tieto indikátory boli vytvorené na žiadosť Komisie s cieľom zistiť, ako sú v EÚ implementované, chránené, dodržiavané a podporované práva dieťaťa. Ich cieľom je viesť zber údajov a výskum v agentúre, pričom umožnia prípravu stanovísk založených na faktoch, ako aj poskytovanie podpory inštitúciám EÚ a členským štátom pri prijímaní opatrení alebo formulovaní činností.

1.3. Spolupráca so zainteresovanými stranami

Komisia bude naďalej so všetkými zainteresovanými stranami spolupracovať a udržiavať dialóg prostredníctvom **Európskeho fóra o právach dieťaťa**, ktoré zasadá pravidelne.

V členských štátoch existuje množstvo inštitucionálnych a politických štruktúr určených na ochranu a podporu práv dieťaťa. Všetky členské štáty uznali potrebu vytvoriť politiky v súvislosti s právami dieťaťa, aj keď sa inštitucionálne mechanizmy na tvorbu a vykonávanie politík v tejto oblasti v jednotlivých štátoch odlišujú. Komisia bude, pri plnom rešpektovaní

¹³ Tvorba indikátorov na ochranu, rešpektovanie a podporu práv dieťaťa v Európskej únii, dostupné na: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/RightsOfChild_summary-report_en.pdf.

princípu subsidiarity, naďalej podporovať úsilie členských štátov prostredníctvom podpory výmeny najlepších postupov, spolupráce a komunikácie medzi vnútroštátnymi orgánmi zodpovednými za ochranu a podporu práv dieťaťa.

2. KONKRÉTNE OPATRENIA EÚ V PROSPECH DETÍ

2.1. Súdnicstvo, ktoré zohľadňuje potreby detí

V rámci programu EÚ v oblasti práv dieťaťa patrí prispôsobenie súdnicstva deťom ku kľúčovým prvkom činnosti. Je to oblasť s veľkým praktickým významom, v ktorej má EÚ podľa zmlúv kompetencie uskutočňovať práva detí prostredníctvom legislatívy EÚ. Akčný plán na implementáciu Štokholmského programu¹⁴ zdôrazňuje preto tento aspekt na obdobie rokov 2010 – 2015.

Deti môžu do styku s justičným systémom prísť rôznymi spôsobmi, napríklad keď sa ich rodičia rozvádajú alebo majú nezhody v otázke opatrovníckych práv, keď deti porušia právne predpisy, stanú sa svedkami alebo obeťami trestného činu, alebo keď požiadajú o azyl. Pokiaľ deti prídu do styku s justičnými systémami, ktoré nezohľadňujú ich potreby, môžu byť vystavené rôznym obmedzeniam alebo môžu byť porušované ich práva.

Deti sa môžu stretnúť s prekážkami v súvislosti s právnym zastupovaním alebo vypočúvaním sudcami. Podobne sa môžu stretnúť s nedostatočnými informáciami, ktoré deti alebo ich zástupcovia potrebujú na výkon práv alebo obhajobu svojich záujmov v súdnom konaní. Môže sa stať, že sa s deťmi zaobchádza ako s dospelými bez toho, aby im bola pridelená osobitná ochrana v súlade s ich potrebami a zraniteľnosťou, a môžu mať tiež ťažkosti pri vyrovnávaní sa s touto situáciou. Účinný **prístup k spravodlivosti** a aktívna účasť detí na správnom a súdnom konaní sú základnými požiadavkami na zaistenie vysokej úrovne ochrany právnych záujmov detí.

Rodinné právne spory môžu negatívne vplyvať na kvalitu života detí. Deťom, ktoré sú odlúčené od jedného alebo oboch rodičov, musí byť umožnené pravidelne udržiavať osobné vzťahy a priame kontakty s obidvoma rodičmi, okrem prípadov, keď je to v rozpore s ich najlepšimi záujmami¹⁵. Občianskoprávne konania, najmä cezhraničné spory, ktoré vyplývajú zo zrušenia manželstva alebo rozluky môžu mať za následok obmedzenie tohto práva. Predovšetkým počas konania na určenie rodičovskej zodpovednosti sa deti môžu stať obeťami dlhých cezhraničných právnych sporov medzi bývalými partnermi. Legislatíva EÚ¹⁶ už uľahčuje uznávanie a výkon rozhodnutí vo veciach rodičovskej zodpovednosti. **Náležité poskytovanie informácií** deťom a rodičom o ich právach podľa právnych predpisov EÚ a vnútroštátnych právnych predpisov je predpokladom ich schopnosti obhájiť svoje práva v rodinnom právnom spore. Informácie by mali byť ľahko dostupné a mali by poskytovať jasné usmernenia o relevantných postupoch. Komisia v spolupráci s členskými štátmi vytvorí a bude aktualizovať prehľady vnútroštátnej legislatívy a legislatívy EÚ o povinnosti poskytovať výživné), mediácii a uznávaní a výkone rozhodnutí vo veciach rodičovskej

¹⁴ Oznámenie Komisie – Vytvorenie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre európskych občanov. Akčný plán na implementáciu Štokholmského programu, KOM(2010) 171 v konečnom znení, dostupné na: http://ec.europa.eu/justice/news/intro/doc/com_2010_171_en.pdf.

¹⁵ Článok 24 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie.

¹⁶ Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 23.12.2003, s. 1).

zodpovednosti. V súvislosti s **únosmi detí ich rodičmi** bude Komisia venovať osobitnú pozornosť informáciám poskytovaným mediátorkou Európskeho parlamentu pre medzinárodné únosy detí rodičmi.

Registrácia a uznávanie dokumentov v súvislosti s osobným stavom sú dôležité pre určenie práv dieťaťa. Deti a rodičia pri sťahovaní sa v rámci EÚ potrebujú takéto dokumenty použiť v inom členskom štáte. Často sa však stretávajú s nákladnými a zdĺhavými postupmi pri ich uznávaní (zahŕňajúcimi ich preklady a dokazovanie pravosti), ktoré sťažujú prístup k spravodlivosti. Preto Komisia začala verejnú konzultáciu o spôsoboch zjednodušenia vzájomného uznávania účinkov dokumentov o osobnom stave v celej EÚ s cieľom predložiť opatrenia na úrovni EÚ v roku 2013¹⁷.

Právo na spravodlivý súdny proces pre deti, ktoré sú **trestne stíhané** predpokladá ochranu súkromia, právo byť informovaný o obvineniach a vyšetrovaní spôsobom, ktorý je zodpovedá veku a vyspelosti dieťaťa, ako aj právne služby a právne zastupovanie. To je dôležité najmä vtedy, ak jazyk konania nie je materinským jazykom dieťaťa. EÚ v roku 2010 prijala **pravidlá o tlmočení a prekladaní**, ktoré zaisťujú, aby všetkým osobám vrátane detí boli poskytnuté informácie o ich právach počas konaní tak, aby im porozumeli¹⁸. Komisia bude rozvíjať agendu, zameranú na posilnenie **procesných práv** podozrivých alebo obžalovaných osôb vrátane detí v trestnom stíhaní. Komisia v roku 2011 predloží návrh obsahujúci pravidlá na zaistenie právnych služieb, ako aj návrh o práve zadržaných osôb komunikovať s členmi rodiny, dôveryhodnými osobami, zamestnávateľmi a konzulárnymi orgánmi. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať podozrivým alebo obžalovaným osobám, ktoré nie sú schopné pochopiť alebo sledovať obsah alebo zmysel konaní, napríklad kvôli ich veku, či mentálnemu alebo fyzickému stavu. Komisia v roku 2012 predloží legislatívny návrh v súvislosti so **špeciálnou ochranou podozrivých alebo obžalovaných osôb, ktoré sú zraniteľné**. Toto opatrenie bude kľúčové na prispôsobenie súdneho systému potrebám detí.

Deti odsúdené a umiestnené do nápravných zariadení pre maloletých obzvlášť podliehajú riziku násilia a zlého zachádzania¹⁹. Na medzinárodnej úrovni existuje niekoľko hlavných zásad zaobchádzania s deťmi, ktoré boli zbavené slobody²⁰. Umiestnenie detí do nápravných zariadení by sa malo použiť len ako posledná možnosť a na čo najkratšie obdobie²¹.

Deti sú často účastníkmi trestných konaní ako **zraniteľní svedkovia alebo obeť**. Môžu byť využívané pri kriminálnych aktivitách, ako napríklad pašovanie drog. Mali by sa zaviesť právne a praktické opatrenia zamerané na predchádzanie zbytočným a opakovaným vypočúvaniam a na obmedzenie negatívnej skúsenosti spojenej s účasťou na súdnom konaní. Obetiam spomedzi detí by mala byť poskytnutá možnosť zohrávať aktívnu úlohu v trestnom

¹⁷ Zelená kniha – Menej byrokracie pre občanov: Podpora voľného pohybu verejných listín a uznávanie účinkov dokladov o osobnom stave, KOM(2010) 747 v konečnom znení, dostupné na: http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/com_2010_747_en.pdf

¹⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní, Ú. v. EÚ L 280, 26.10.2010, s. 1.

¹⁹ Pinheiro, P. 'World Report on Violence Against Children', OSN, Ženeva, 2006, s. 195 – 199. K dispozícii na internetovej adrese: <http://www.unviolencestudy.org/>.

²⁰ Pozri napríklad pravidlá OSN na ochranu mladistvých zbavených slobody schválené rezolúciou Valného zhromaždenia č. 45/113 zo 14. decembra 1990, dostupné na: http://www2.ohchr.org:80/english/law/res45_113.htm; Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy Rec(2006)2 členským štátom o európskych väzenských pravidlách, 11.1.2006, dostupné na: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=955747>.

²¹ Čl. 37 Dohovoru OSN o právach dieťaťa.

konaní, aby sa ich svedectvo zohľadnilo. Využitie nástrojov informačných a komunikačných technológií (IKT), a najmä videokonferencií, umožní detským obetiam aktívne sa zúčastniť na konaní bez toho, aby prišli do priameho kontaktu s obvinenými osobami. Detským obetiam by mala byť poskytnutá náležitá podpora, ktorá povedie k ich zotaveniu, a tiež kompenzácia vzniknutých škôd.

Opatrenia:

Komisia v súvislosti s politikami v občianskoprávných a trestných veciach a v súlade so stratégiou účinného uplatňovania Charty základných práv prispeje k prispôsobeniu justičného systému EÚ potrebám detí, a to najmä:

1. prijatím návrhu smernice o právach obetí v roku 2011, ktorým sa zvýši úroveň ochrany zraniteľných obetí vrátane detí;
2. predložením legislatívneho návrhu v roku 2012 v súvislosti so špeciálnou ochranou podozrivých alebo obžalovaných osôb, ktoré sú zraniteľné, vrátane detí;
3. prehodnotením legislatívy EÚ v roku 2013, ktorá uľahčuje uznávanie a výkon rozhodnutí vo veciach rodičovskej zodpovednosti, aby sa v záujme dieťaťa zaistilo, že rozhodnutia môžu byť uznané a vykonané čo najrýchlejšie, a podľa potreby vrátane vytvorenia spoločných minimálnych štandardov;
4. podporou zameranou na používanie usmernení Výboru ministrov Rady Európy o súdnictve, ktoré zohľadňuje potreby detí zo 17. novembra 2010²² a ich zohľadnením pri budúcich právnych nástrojoch v oblasti občianskeho práva a trestného práva;
5. podporou zameranou na prípravu školení pre sudcov a ostatných odborníkov na európskej úrovni s ohľadom na optimálnu účasť detí v súdnictve.

2.2. Zameranie činnosti EÚ na ochranu detí, keď sú zraniteľné

Niektoré kategórie detí sú obzvlášť zraniteľné a čelia vyšším rizikám v súvislosti s ich životom a jeho kvalitou v dôsledku sociálnych, politických a ekonomických faktorov. Napríklad, v prípade detí vyrastajúcich v prostredí chudoby a sociálneho vylúčenia²³, ktoré často sprevádza užívanie drog, je menej pravdepodobné, že budú mať dobré výsledky v škole a dobré fyzické a mentálne zdravie²⁴. Je tiež viac pravdepodobné, že sa dostanú do konfliktu s justičným systémom. Potreby **detí, ktoré podliehajú riziku chudoby** a sociálneho vylúčenia budú riešené v odporúčaní Komisie o chudobe detí, v ktorom sa vytýčia spoločné zásady a navrhnú nástroje na účinné monitorovanie s cieľom predchádzať chudobe detí a bojovať s ňou v rámci platformy proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

Postihnuté deti sú tiež viac zraniteľné v otázke porušenia ich práv. Vyžadujú a zasluhujú si osobitnú ochranu²⁵.

²² Usmernenia Výboru ministrov Rady Európy o súdnictve, ktoré zohľadňuje potreby detí zo 17. novembra 2010, dostupné na: <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1705197&Site=CM>

²³ Pozri správu GR Komisie pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie „Child poverty and well-being in the EU: Current status and way forward“, 28.2.2008, dostupné na: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=751&langId=en&pubId=74&type=2&furtherPubs=yes>

²⁴ Oznámenie Komisie – Solidarita v oblasti zdravia: zmierňovanie nerovností v oblasti zdravia v EÚ, KOM(2009) 567 v konečnom znení, dostupné: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/socio_economics/documents/com2009_sk.pdf

²⁵ Oznámenie Komisie – Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020: obnovený záväzok vybudovať Európu bez bariér, KOM(2010) 636 v konečnom znení, dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:EN:PDF>

Vysokú kvalitu života detí možno dosiahnuť len v spoločnosti, v ktorej nie je prítomné násilie, zneužívanie a vykorisťovanie detí. V marci 2010 Komisia prijala dva návrhy smerníc s cieľom posilniť rámec pre ochranu najzraniteľnejších detí, ktoré sú obeťami **sexuálneho vykorisťovania a obchodovania**. V oblasti obchodovania s deťmi je dôležité, aby boli plne vzaté do úvahy špecifické potreby detí pri ďalšej tvorbe politiky, najmä v rámci integrovanej stratégie boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorá bude prijatá v roku 2012.

V súvislosti so zadržiavaním **detí, ktoré žiadajú o azyl**, na administratívne účely Komisia pracuje na prijatí návrhov z roku 2008 a 2009, ktorými sa mení a dopĺňa azylové právo EÚ. Tieto návrhy zakazujú zadržiavanie detí s výnimkou prípadov, keď je to v ich najlepšom záujme a len ak boli vyčerpávajúcim spôsobom zhodnotené všetky možnosti. Zavádzajú tiež niekoľko potrebných ochranných opatrení a procesných záruk v súvislosti s prístupom k súdnemu preskúmaniu a k právnemu zastupovaniu. V návrhoch sa tiež ustanovuje jasný zákaz zadržiavania detí žiadajúcich o azyl, ktoré sú bez sprievodu dospeléj osoby.

Komisia v akčnom pláne, ktorý sa týka maloletých bez sprievodu z roku 2010²⁶ presadzuje spoločný prístup na úrovni EÚ voči **deťom bez sprievodu dospeléj osoby alebo odlúčené od rodičov**, ktoré pochádzajú z tretích krajín. V akčnom pláne sa uvádzajú osobitné opatrenia súvisiace s prijímaním detí a procesné záruky, ktoré by sa mali uplatňovať od momentu, kedy je dieťa nájdené, pokiaľ sa nenájde trvalé riešenie. Zdôrazňuje sa v ňom tiež dôležitosť náležitého zastupovania dieťaťa, sú navrhnuté opatrenia na riešenie nedostatkov pri starostlivosti o deti bez sprievodu, ktoré žiadajú o azyl v EÚ²⁷ tak, aby sa zamedzilo zmiznutiu detí bez sprievodu, ktoré sú v opatere štátnych orgánov.

Skúsení a riadne **vyškolení odborníci** môžu predísť problémom a pomôcť deťom vyrovnáť sa s traumatickými skúsenosťami. Odborníkom, ktorí pracujú s deťmi by malo byť poskytnuté patričné školenie o právach a potrebách rôznych vekových skupín, ako aj o type postupov, ktoré sú im prispôsobené. Mali by tiež byť vyškolení v komunikácii s deťmi všetkých vekových skupín a stupňov vývoja, ako aj s deťmi v situáciách, keď sú mimoriadne zraniteľné.

V roku 2009 viac ako 6 miliónov mladých opustilo **vzdelávací systém**, pričom dosiahli nižšie stredoškolské vzdelanie alebo nižšiu úroveň vzdelania. 17,4 % získalo len základné vzdelanie. To je dôvod, prečo jedným z hlavných cieľov schválených Európskou radou v rámci stratégie Európa 2020 je znížiť podiel osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku na menej ako 10 %. Základom pre úspešné celoživotné vzdelávanie, sociálne začlenenie, osobný rozvoj a neskôr pre schopnosť zamestnať sa je poskytnutie prístupu k **vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve** všetkým deťom. Komisia už predložila konkrétne politické opatrenia a odporúčania na riešenie problému predčasného ukončenia školskej dochádzky²⁸. V spolupráci s členskými štátmi tiež bude podporovať iniciatívy zamerané na rozvoj kvality vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, boj proti segregácii vo vzdelávacích systémoch a na šírenie najlepších postupov.

²⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade Akčný plán týkajúci sa maloletých bez sprievodu (2010 – 2014) SEK(2010) 213 v konečnom znení, dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0213:FIN:SK:PDF>.

²⁷ „Separated, asylum-seeking children in EU Member States“, správa Agentúry Európskej únie pre základné práva, apríl 2010.

²⁸ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky: kľúčový príspevok k stratégii Európa 2020, KOM(2011) 18 v konečnom znení, dostupné na: http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/earlycom_en.pdf

Situácia **rómskych detí** v EÚ vzbudzuje veľké obavy kvôli množstvu faktorov, ktoré môžu spôsobiť, že budú obzvlášť zraniteľné a budú trpieť²⁹ zlým zdravotným stavom, nevhodnými podmienkami bývania, podvýživou, vylúčením, diskrimináciou a násilím³⁰. Sociálne vylúčenie rómskych detí je často spojené s nedostatkom pôrodnej evidencie, nízkou účasťou na základnom a vyššom vzdelaní, vysokou mierou predčasného ukončenia vzdelania, obchodovaním s ľuďmi a využívaním v práci. Segregácia je kľúčovou prekážkou, ktorá rómskym deťom bráni v prístupe ku kvalitnému vzdelaniu.

Deti môžu zmiznúť bez ohľadu na ich vek, pohlavie alebo sociálne postavenie. Existuje málo poznatkov o dôvodoch, prečo deti utekajú z domu alebo z inštitúcií, v ktorých žijú, avšak vieme, že riziká sú značné. Patria k nim bezpečnostné riziká, mentálne a fyzické zdravie, kvalita života či ohrozenie života. Nezvestné deti môžu byť vystavené násiliu a zneužívaniu. Môžu byť predmetom obchodovania alebo od nich môže byť vyžadované žobranie alebo prostitúcia.

Komisia predložila niekoľko nástrojov, ktoré môžu pomôcť v prípade, ak je dieťa nezvestné. Už niekoľko rokov sú v niektorých členských štátoch³¹ zavádzané verejné varovné systémy pre prípady únosu alebo zmiznutia detí za okolností, ktoré by mohli predstavovať vážne riziko pre bezpečnosť a kvalitu života detí, ktorých sa to týka. Komisia bude naďalej podporovať cezhraničnú spoluprácu členských štátov v prípade trestných činov únosu detí prostredníctvom **varovných systémov na to určených**. S cieľom rozšíriť spoluprácu v tejto oblasti sa členské štáty v júni 2009 dohodli, že pri hľadaní nezvestných detí budú lepšie využívať Schengenský informačný systém a príslušné kancelárie SIRENE v každom členskom štáte. Komisia k tomuto procesu prispeje prijatím novej verzie príručky SIRENE v rámci rozhodnutia Komisie do mája 2011. Príručka bude pre takéto prípady obsahovať súbor pravidiel a postupov.

Tiesňová linka pre nezvestné deti 116 000 poskytuje pomoc a podporu nezvestným deťom a ich rodičom. Komisia v roku 2010 kvôli nízkej úrovni zavádzania tiesňovej linky na úrovni EÚ predložila oznámenie³² s cieľom povzbudiť členské štáty pri zavádzaní tiesňovej linky pre nezvestné deti ako prioritu a zaistiť vysokú kvalitu ponúkaných služieb v celej Únii. Komisia bude naďalej pozorne monitorovať zavádzanie tiesňovej linky pre nezvestné deti vo všetkých členských štátoch. Pokiaľ nebude dosiahnutý pokrok v rozumnej dobe, Komisia zváži predloženie legislatívneho návrhu, aby sa zabezpečila plná prevádzkyschopnosť tiesňovej linky 116 000 vo všetkých členských štátoch.

Deti môžu byť obzvlášť zraniteľné v súvislosti s modernými technológiami. Online technológie prinášajú deťom a mladým ľuďom jedinečné príležitosti tým, že im poskytujú prístup k poznatkom a umožňujú čerpať výhody digitálneho učenia a zúčastňovať sa na verejnej debate. Deti sú obzvlášť zraniteľné pri konfrontácii so škodlivým obsahom

²⁹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: „Nediskriminácia a rovnaké príležitosti: obnovený záväzok, KOM(2008) 420 v konečnom znení, dostupné na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0420:FIN:SK:PDF>.

³⁰ Prekonávanie bariér: Rómky a prístup k verejnej zdravotnej starostlivosti. Správa bývalého Európskeho strediska pre monitorovanie rasizmu a xenofóbie (v súčasnosti Agentúra Európskej únie pre základné práva), 2003.

³¹ V súčasnosti sú systémy varovania pre nezvestné deti zavedené v ôsmich členských štátoch: Holandsku, Portugalsku, Francúzsku, Luxembursku, Belgicku, Grécku, Nemecku a Spojenom kráľovstve.

³² Oznámenie Komisie – Volajte 116 000: Európska horúca linka pre prípady nezvestných detí, KOM(2010) 674, dostupné na: http://ec.europa.eu/justice/policies/children/docs/com_2010_674_en.pdf.

a praktikami, ako je **šikanovanie v on-line prostredí (cyberbullying)** a **nadväzovanie kontaktov s deťmi na sexuálne účely (grooming)** v audiovizuálnych médiách a na internete. Deti v celej Európe potvrdzujú, že fyzické a emocionálne **šikanovanie v školách** je súčasťou ich života³³. Šikanovanie v on-line prostredí predstavuje modernú formu šikanovania, ktorá si vyžaduje promptnú odpoveď a zahrnutie všetkých zainteresovaných aktérov, ako sú napríklad stránky sociálnych sietí, poskytovateľov internetu a políciu. Cieľom Komisie je dosiahnuť vysokú úroveň ochrany **detí v digitálnom priestore** vrátane osobných údajov³⁴ pri plnom zachovaní práva na prístup k internetu v prospech ich sociálneho a kultúrneho rozvoja. Komisia prostredníctvom programu pre bezpečnejší internet³⁵ koordinuje a podporuje úsilie na posilnenie a ochranu detí v online priestore. Viaceré odvetvia priemyslu informačných a komunikačných technológií sa zapojili do samoregulačných iniciatív zameraných najmä na zvýšenie ochrany **detí používajúcich mobilné telefóny**³⁶ a **služby sociálnych sietí**³⁷ a prostredníctvom celoeurópskeho informačného systému na hodnotenie **online a video hier**³⁸. Komisia rozšíri výzvu na výrobcov mobilných zariadení a herných konzol, poskytovateľov internetových služieb, poskytovateľov aplikácií a obsahu pre mobilné telefóny, spotrebiteľské organizácie, výskumníkov a organizácie na ochranu detí.

Komisia pozorne monitoruje transpozíciu **smernice o audiovizuálnych mediálnych službách**³⁹ členskými štátmi do ich vnútroštátneho právneho poriadku. Termín na transpozíciu bol stanovený na 19. decembra 2009. Smernica rozširuje štandardy na ochranu detí z obvyklých televíznych programov na rýchlo rastúcu oblasť audiovizuálnych služieb na vyžiadanie, predovšetkým na internete.

Opatrenia:

Komisia prispeje k posilneniu postavenia detí a ich ochrane v situáciách, keď sú zraniteľné, a to najmä:

6. podporou zameranou na výmenu najlepších postupov a na zlepšenie prípravy poručníkov, štátnych orgánov a ostatných aktérov, ktorí sú v blízkom kontakte s deťmi bez sprievodu (2011 – 2014);
7. venovaním osobitnej pozornosti deťom v kontexte rámca EÚ pre národné stratégie integrácie Rómov, ktorý bude prijatý na jar 2011 a ktorý okrem iného bude podporovať účinnejšie využívanie štrukturálnych fondov na integráciu Rómov;

³³ Eurobarometer – Kvalitatívna štúdia o právach dieťaťa, október 2010, dostupné na: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf

³⁴ Pozri oznámenie Komisie – Komplexný prístup k ochrane osobných údajov v Európskej únii, KOM(2010) 609 v konečnom znení, bod 2.1.2., dostupné na: http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0006/com_2010_609_sk.pdf

³⁵ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1351/2008/ES zo 16. decembra 2008, ktorým sa ustanovuje viacročný program Spoločenstva na ochranu detí, ktoré používajú internet a iné komunikačné technológie, Ú. v. EÚ L 348, 24.12.2008, s. 118.

³⁶ http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/mobile_2005/europeanframework.pdf.

³⁷ http://ec.europa.eu/information_society/activities/social_networking/docs/sn_principles.pdf.

³⁸ <http://www.pegi.info/>

³⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/13/EÚ z 10. marca 2010 o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správnym opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (smernica o audiovizuálnych mediálnych službách), Ú. v. EÚ L 95, 15.4.2010, s. 1.

8. dôrazným povzbudzovaním všetkých členských štátov a poskytovaním im podpory na zaistenie čo najrýchlejšieho zavedenia a plnej funkčnosti tiesňovej linky 116 000 pre nezvestné deti a systémov varovania pre nezvestné deti (2011 – 2012).
9. podporou členských štátov a ostatných zainteresovaných strán pri zlepšovaní prevencie, posilňovaní postavenia detí a ich aktívnej účasti s cieľom čo najlepšie využiť online technológie a bojovať proti šikanovaniu v online prostredí, obmedziť riziko kontaktu so škodlivým obsahom a ostatné online riziká, a to najmä prostredníctvom programu pre bezpečnejší internet a spoluprácou s priemyslom na základe samoregulačných iniciatív (2009 – 2014).

2.3. Problematika detí vo vonkajších činnostiach EÚ

EÚ je odhodlaná **podporovať a ochraňovať práva dieťaťa ako prioritu aj v rámci svojich vonkajších činností**⁴⁰ vrátane súdnej spolupráce v občianskych záležitostiach v oblastiach spadajúcich do právomoci EÚ. V tejto súvislosti je pre EÚ mimoriadne dôležité mať v otázke vonkajších záležitostí vo vzťahoch s tretími krajinami silný jednotný hlas, pokiaľ sa to dotýka práv dieťaťa. V prípade potreby sa tak zaistiť pružná a účinná reakcia. Vonkajšia politika EÚ v súvislosti s právami dieťaťa bude vykonávaná v súlade s oznámením „Osobitné postavenie problematiky detí v rámci vonkajšej činnosti EÚ“ z roku 2008 a príslušným akčným plánom.

EÚ je pevne odhodlaná eliminovať všetky formy násilia páchaného na deťoch. Približne 200 miliónov detí na celom svete je každoročne svedkom domáceho násilia, viac ako 200 miliónov detí na celom svete sa stane obeťou sexuálneho násilia, viac ako 50 000 detí sa každoročne stane obeťou vraždy a až 2 miliónom detí sú v nemocnici ošetrované zranenia, ktoré súvisia s násilím. EÚ bude pokračovať v implementácii usmernení EÚ o právach dieťaťa, ktoré sa v súčasnosti zameriavajú na boj proti všetkým formám **násilia páchaného na deťoch**. EÚ do konca roka 2011 vyhodnotí implementáciu usmernení od roku 2007. V rámci tematického programu „Investovanie do ľudí“ sa predpokladá financovanie projektov určených na boj proti násiliu páchanému na deťoch v rokoch 2011 – 2013.

Viac ako 200 miliónov detí na celom svete je stále obeťami **detskej práce** a šokujúcich najmenej 115 miliónov ju vykonáva v najhorších formách. EÚ bude pokračovať v boji proti detskej práci v súlade s pracovným dokumentom útvarov Komisie a závermi Rady o detskej práci z roku 2010. EÚ do konca roka 2011 predloží správu o najhorších formách detskej práce a obchodovania s deťmi, pričom budú zohľadnené medzinárodné skúsenosti a stanoviská príslušných medzinárodných organizácií. EÚ bude v roku 2011 vyberať projekty zamerané na detskú prácu v tretích krajinách v rámci tematického programu „Investovanie do ľudí“.

Deti sú obzvlášť zraniteľné **v ozbrojených konfliktoch**⁴¹, o to viac, ak stratili rodičov alebo poručníkov, alebo od nich boli odlúčené. Deti sú vystavené rizikám regrutovania ozbrojenými

⁴⁰ Oznámenie Komisie s názvom K stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa z roku 2006 viedlo k vytvoreniu komplexného politického rámca pre vonkajšiu činnosť EÚ vrátane oznámenia „Osobitné postavenie problematiky detí v rámci vonkajšej činnosti EÚ“ a príslušného pracovného dokumentu útvarov Komisie s názvom „Deti v núdzových a krízových situáciách“ z roku 2008, usmernení EÚ o právach dieťaťa z roku 2007, usmernení EÚ o deťoch a ozbrojených konfliktoch z roku 2003 (aktualizované v roku 2008), záverov Rady o deťoch v rámci rozvojovej a humanitárnej pomoci z roku 2008 a záverov Rady o detskej práci z roku 2010.

⁴¹ Len za posledné desaťročie si ozbrojené konflikty vyžiadali životy viac ako dvoch miliónov detí, pričom viac ako 6 miliónov detí bolo zranených, 20 miliónov detí sa stalo utečencami a jeden milión detí sa kvôli konfliktom stal sirotami.

skupinami, sexuálnemu zneužívaniu a vykorisťovaniu alebo obchodovaniu s ľuďmi. Neprimerane trpia podvýživou a chorobami, keďže im je odopretý prístup k základným sociálnym službám, zdravotnej starostlivosti a vzdelaniu. Približne 300 000 detí v súčasnosti slúži v ozbrojených zložkách a skupinách, pričom 40 % tvoria dievčatá. EÚ bude pokračovať v úsilí o zabezpečenie práv detí v ozbrojených konfliktoch na základe konkrétnych činností, ktoré sú uvedené v implementačnej stratégii usmernení EÚ o deťoch v ozbrojených konfliktoch z roku 2010.

Je potrebné vykoreniť **sexuálnu turistiku zameranú na deti**. Tento fenomén je súčasťou organizovaného sexuálneho priemyslu, ktorý zahŕňa prostitúciu, obchod s ľuďmi, výrobu a distribúciu detskej pornografie a zneužívanie detí cestujúcimi sexuálnymi delikventami. Je potrebné podniknúť kroky na zvýšenie počtu vyšetrovaní a postihov v EÚ za zločiny spáchané mimo EÚ, keďže len málo cestujúcich sexuálnych delikventov čelí v domácich krajinách v EÚ právnym dôsledkom.

EÚ bude naďalej pokračovať v **politickom dialógu** s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami s cieľom zachovať alebo zlepšiť dodržiavanie a zvýšiť podporu práv dieťaťa. EÚ bude v rámci **politiky rozširovania** pokračovať v podpore reformy ochrany detí a počas prístupového procesu bude pozorne monitorovať pokrok v otázke práv dieťaťa v kandidátskych krajinách a potenciálnych kandidátskych krajinách, najmä s ohľadom na deti etnických menšín a marginalizovaných skupín ako Rómov, ktoré sú obzvlášť zraniteľné.

Bilaterálna spolupráca s tretími krajinami bude založená na takých opatreniach, ako je rozšírenie rozvojových programov zameraných na práva dieťaťa s cieľom podporovať silnejšie vnútroštátne štruktúry a inštitúcie vrátane vytvorenia nezávislých inštitúcií na ochranu práv dieťaťa, podporovať legislatívne reformy v súlade s príslušnými medzinárodnými štandardmi a podporovať práva dieťaťa prostredníctvom **obchodných nástrojov a v medzinárodných rokovaníach**.

EÚ bude v rámci **multilaterálnej spolupráce** naďalej podporovať medzinárodné iniciatívy vrátane predloženia rezolúcie Valnému zhromaždeniu OSN a Rade OSN pre ľudské práva. Zintenzívni tiež koordináciu so zainteresovanými stranami na medzinárodnej úrovni.

EÚ bude v rámci **humanitárnej pomoci** naďalej podporovať, resp. zvýši úroveň podpory projektov a činností, ktoré sú priamo zamerané na konkrétne potreby detí v núdzi v súlade s pracovným dokumentom útvarov Komisie „Deti v núdzových a krízových situáciách“⁴².

Opatrenie:

10. EÚ bude pokračovať v implementácii usmernení EÚ o ochrane a podpore práv dieťaťa⁴³, ktoré sú zamerané na boj proti všetkým formám násilia páchaného na deťoch. EÚ tiež vyhodnotí implementáciu týchto usmernení. Tiež bude implementovať usmernenia EÚ o deťoch a ozbrojených konfliktoch⁴⁴ na základe revidovanej implementačnej stratégie z roku 2010.

⁴² Oznámenie Komisie – Osobitné postavenie problematiky detí v rámci vonkajšej činnosti EÚ, KOM(2008) 55 v konečnom znení, dostupné na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0055:FIN:SK:PDF>

⁴³ K dispozícii na internetovej adrese: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16031.07.pdf>

⁴⁴ K dispozícii na internetovej adrese: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/10019.en08.pdf>

3. ÚČASŤ DETÍ A ZVYŠOVANIE ICH INFORMOVANOSTI

Výsledky dvoch prieskumov Eurobarometra v roku 2008 a 2009 ukázali, že 76 % opýtaných detí⁴⁵ si nebolo vedomých toho, že majú práva a 79 % nevedelo, koho v prípade potreby kontaktovať. Na otázku, aké opatrenia by EÚ mala podniknúť na ochranu a podporu práv dieťaťa, 88 % opýtaných uviedlo, že Únia by mala prístupným spôsobom deťom poskytnúť viac informácií o ich právach.

Plné uznanie práv dieťaťa znamená, že **deťom musí byť poskytnutá šanca vyjadriť svoj názor** a zúčastniť sa na prijímaní rozhodnutí, ktoré sa ich týkajú. Článok 24 ods. 1 Charty vyžaduje, aby EÚ brala do úvahy názory detí v záležitostiach, ktoré sa ich týkajú v závislosti od ich veku a vyspelosti.

Kroky, ktoré Komisia doteraz podnikla pri **konzultácii s deťmi a pri ich vypočutí**⁴⁶ sa začínajú prejavovať v poskytnutí možností väčšej účasti detí na tvorbe a implementácii opatrení a politik, ktoré sa ich týkajú, ako napríklad politiky v oblasti vzdelávania, zdravia alebo životného prostredia. Na tento účel bude Komisia čerpať z odborných znalostí Európskeho fóra o právach dieťaťa a bude s ním, ako aj s ombudsmanmi pre deti a ostatnými relevantnými partnermi v tejto oblasti naďalej spolupracovať.

Na zaistenie **lepšej a účinnejšej informovanosti** detí o ich právach, ako aj o relevantných politikách EÚ bude potrebná konsolidácia a modernizácia existujúcich informačných nástrojov. V súčasnosti môžu byť informácie určené deťom získané na internetovom portáli EÚ *EUROPA* prostredníctvom odkazov *Quick links for kids*⁴⁷ a *Teachers' Corner*⁴⁸. Tieto odkazy sprístupňujú materiály poskytnuté všetkými inštitúciami EÚ, ktoré sú pre deti relevantné. Množstvo materiálov prístupných na týchto internetových stránkach je tiež dostupných na stránkach jednotlivých generálnych riaditeľstiev alebo stránkach ostatných inštitúcií EÚ. Komplexné, konsolidované a ľahko prístupné informácie o právach dieťaťa a politikách EÚ relevantných pre deti však v súčasnosti chýbajú.

Opatrenie:

11. Komisia v priebehu roka 2011 na portáli EUROPA vytvorí jediný prístupový bod s informáciami pre deti o EÚ a o právach dieťaťa. Tento jediný prístupový bod poskytne jednoduchý prístup k informáciám, ktoré budú pochopiteľné pre deti rôznych vekových skupín a môže byť využitý rodičmi a učiteľmi na vyhľadanie informácií a učebných materiálov. Komisia vyzve ostatné inštitúcie EÚ, aby sa k tejto iniciatíve pridali.

ZÁVER

Komisia prostredníctvom tohto programu EÚ v oblasti práv dieťaťa vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby obnovili svoj záväzok vystupňovať úsilie pri ochrane a podpore práv dieťaťa. Činnosť EÚ by mala byť príkladná pri zaistení rešpektovania ustanovení zmlúv,

⁴⁵ K dispozícii na internetovej adrese: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf a http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_273_en.pdf.

⁴⁶ Eurobarometer Kvalitatívna štúdia o právach dieťaťa, október 2010, dostupné na: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf

⁴⁷ http://europa.eu/quick-links/eu-kids/index_en.htm

⁴⁸ http://europa.eu/teachers-corner/index_en.htm

Charty základných práv Európskej únie a Dohovoru OSN o právach dieťaťa s ohľadom na práva detí. Komisia bude pravidelne hodnotiť pokrok dosiahnutý pri implementácii programu EÚ v oblasti práv dieťaťa vo výročnej správe o uplatňovaní charty.

Ako je zdôraznené v stratégii Európa 2020, dlhodobé účinky nedostatočnej prípravy politik s vplyvom na deti môžu mať výrazné dôsledky na našu spoločnosť. Mnoho týchto politik si vyžaduje odhodlanú činnosť členských štátov a Komisia je pripravená ponúknuť svoju podporu a spoluprácu. Komisia bude naďalej zohrávať svoju úlohu pri spoločnom úsilí o dosiahnutie vysokej kvality života a bezpečia detí. Na oživenie vízie sveta, v ktorom deti môžu byť deťmi a bezpečne žiť, hrať sa, učiť sa, plne rozvíjať svoj potenciál a čo najlepšie využiť existujúce príležitosti, je potrebný obnovený záväzok.